

ΨΗΦΙΔΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ISBN: 978-960-9490-52-8

© Εκδόσεις Κέρκυρα Α.Ε. – economia PUBLISHING, Νοέμβριος 2019
1η έκδοση για την ελληνική γλώσσα

Παραγωγή: Εκδόσεις Κέρκυρα Α.Ε. – economia PUBLISHING

Συντονισμός έκδοσης: Έφη Ανδρικοπούλου

Επιμέλεια κειμένου – διόρθωση: Γεωργία Μίχα

Ευρετηρίαση: Θοδωρής Δεληγιάννης

Καλλιτεχνική επιμέλεια – εξώφυλλο – σελιδοποίηση:

Εργαστήριο γραφικών τεχνών «Σύνθεση»

Κεντρική διάθεση:

ΚΕΡΚΥΡΑ
Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ
 **eco
nomia**
P U B L I S H I N G

Βλαχάβα 6-8, 105 51 Αθήνα

Τηλ.: 210-3314.714,

Fax: 210-3252.283

sales@economia.gr

www.economia.gr

 ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομικάλη 23, 106 80 Αθήνα

Τηλ.: 210-3678.800

Fax: 210-3678.922

www.nb.org

sales@nb.org

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή σε άλλη διασκευή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη και των δημιουργών.

Μαργαρίτα Δρίτσα

ΨΗΦΙΔΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

με τη συνεργασία
της **Κατερίνας Παπαδουλάκη**

Αθήνα 2019

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	7
Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	11
Περιηγητισμός: Θεμελιώδες στάδιο του ελληνικού τουρισμού.....	35
Η Άνδρος στον χρόνο: Ματιές περιηγητών.....	65
Οι δραγουμάνοι και ο ρόλος τους στην ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού.....	91
Η ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού και ο Ελευθέριος Βενιζέλος.....	107
Τουρισμός και κρίσεις.....	113
Ελληνική ξενοδοχία, επιχειρηματικότητα και χρηματοδοτικές πρακτικές, 19ος-20ός αι.....	131
Επίλογος.....	219
Σημειώσεις.....	221
Ευχαριστήριο.....	235
Συντομογραφίες.....	237
Βιβλιογραφία.....	239
Ευρετήριο.....	251

Πρόλογος

Το βιβλίο που έχετε στα χέρια σας περιλαμβάνει κείμενα ερευνητικών κυρίως εργασιών αρκετών χρόνων. Ηθελήμενα μοιάζουν με ψηφίδες που σμίγουν για ν' αποκαλύψουν τις καταβολές του πολυσύνθετου φαινομένου του Ελληνικού Τουρισμού. Πρόκληση αποτέλεσε η συνειδητοποίηση ότι μέχρι σήμερα ελάχιστο ενδιαφέρον έχει εκδηλωθεί από ιστορικούς για τη μελέτη του στην Ελλάδα, ενώ ρηκή είναι η παρουσία του και σε άλλους ακαδημαϊκούς χώρους. Όπως και αλλού, υπήρξε για πολλά χρόνια αντίσταση από την πλευρά των ακαδημαϊκών ιστορικών να δεχθούν ότι ο Τουρισμός μπορεί να ενταχθεί στις ιστορικές σπουδές, ενώ καθυστέρηση υπήρξε και στον χώρο των Επιστημών του Ανθρώπου ως προς την έρευνα των ποικίλων σύγχρονων κοινωνικο-οικονομικών, πολιτικών και πολιτιστικών διαστάσεων και επιδράσεων του φαινομένου. Και στις δύο περιπτώσεις, ωστόσο, οι αντιστάσεις του παρελθόντος έχουν αρχίσει να κάμπτονται, οι ιστορικοί έχουν πολλαπλασιάσει τα ενδιαφέροντά τους και τα αντικείμενα που διερευνούν, ενώ η διεπιστημονικότητα χαρακτηρίζει τις σύγχρονες μεθόδους όλων. Επιπλέον, η ιστορία έχει ξεπεράσει τα στεγανά των παραδοσιακών χώρων των Πανεπιστημίων, των Αρχείων και των Μουσείων. Έχει περάσει στον δημόσιο χώρο, όπου χρησιμοποιείται από πληθώρα δημοσίων λειτουργών, επαγγελματιών και άλλων πολιτών. Η συζήτηση για τις συνέργειες μεταξύ ιστορικών και τουριστικών σπουδών ασφαλώς θα έχει αμοιβαία οφέλη και για τους δύο γνωστικούς χώρους σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, ευρύτερα στη γενική παιδεία και καλλιέργεια κάθε εμπλεκόμενου, και στη βελτίωση του χαρακτήρα της χώρας ως σοβαρού τουριστικού προορισμού.

Το ενδιαφέρον μου για τις συναρπαστικές πτυχές της εξέλιξης του ταξιδιού και του τουριστικού φαινομένου ξεκίνησε εδώ και αρκετά χρόνια. Η επιθυμία για μελέτη των ταξιδιών και της συνάντησης πολιτισμών

οδήγησε σε συνεργασίες με συναδέλφους ιστορικούς σε ξένα πανεπιστήμια, ενώ η ευρύτερη μελέτη της οικονομικής, κοινωνικής Ιστορίας και της Ιστορίας των Επιχειρήσεων επέτρεψε την αξιοποίηση εμπειριών σε διάφορα επίπεδα. Κάποιες από τις εργασίες που περιλαμβάνονται στον τόμο παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά σε διεθνή συνέδρια, άλλες έχουν δημοσιευθεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους. Βασίζονται όλες σε εκτεταμένη βιβλιογραφική έρευνα αλλά και χρήση πρωτογενών πηγών και αρχείων.

Η μελέτη της ιστορίας του τουρισμού παρέχει νέα γνώση μεταξύ άλλων για την εξέλιξη και σημασία του ταξιδιού, την ανάπτυξη και λειτουργία της βιομηχανίας της φιλοξενίας στον σύγχρονο κόσμο, τη διάδοση της αναψυχής και την κατασκευή της έννοιας της πολιτιστικής κληρονομιάς, θεμέλιου κατά πολλούς του σύγχρονου τουρισμού. Περιλαμβάνει τη διερεύνηση πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών διαστάσεων του φαινομένου, τη σημασία του τουρισμού ως διαμεσολαβητή επικοινωνίας, ως φορέα διάχυσης του πολιτισμού για κάθε κοινωνία αλλά και γνωριμίας και εξοικείωσης με τον «άλλο», με διάφορους άλλους πολιτισμούς, και αναδεικνύει τη σημασία μακρόσυρτων διαδικασιών, όπως την ανάπτυξη και μεταβολή νοοτροπιών.

Κάθε αναδρομή στο παρελθόν προαναγγέλλει το μέλλον. Βασική επιδίωξη είναι το κάπως «σκοτεινό» –με την έννοια του αφανούς ή παραμελημένου ή αγνώστου– ιστορικό παρελθόν του Τουρισμού να φωτιστεί με τη βοήθεια των κειμένων-ψηφίδων του βιβλίου. Καθώς η ιστορία αναδεικνύει άγνωστες πτυχές παράγει νέα γνώση. Προϋποθέτει, παράλληλα, και υπενθυμίζει την ανάγκη να συγκεντρωθούν και να καταστούν προσβάσιμες όσο το δυνατόν περισσότερες διαθέσιμες πηγές, όπως ιδιωτικά αρχεία ατόμων που ασχολήθηκαν με τον Τουρισμό, συλλογές βιβλίων και μελετών, αρχεία οργανισμών και φορέων (κρατικών και μη), ταξιδιωτικά κείμενα κάθε είδους και εποχής σε ένα Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης για την Ιστορία του Τουρισμού. Η δημιουργία πρόσφατα του Μουσείου Τουρισμού στην Αθήνα έχει ανοίξει τον δρόμο προς αυτή την κατεύθυνση και δημιουργεί προσδοκίες και ελπίδες ότι θα λειτουργήσει ως φυτώριο ιστορίας, υποστηρίζοντας τη συστηματική έρευνα και μελέτη στο σχετικά νέο αυτό πεδίο γνώσης και δράσης.

Μαζί και με τη συνεργάτιδα, κυρία Αικατερίνη Παπαδουλάκη, παρουσιάζουμε το βιβλίο αυτό όχι μόνο σε ιστορικούς και ερευνητές, σε φοιτητές και σπουδαστές, σε όσους σχεδιάζουν αναπτυξιακές πολιτικές τουρισμού

ως δημόσιοι και άλλοι λειτουργοί, ως ιδιώτες επιχειρηματίες και επαγγελματίες κάθε είδους, αλλά και στο πολύ ευρύτερο κοινό ταξιδιωτών και σύγχρονων περιηγητών.

Μαργαρίτα Δρίτσα
Αθήνα, Απρίλιος 2019

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Αν και ευάλωτος σε αρνητικές συγκυρίες και απρόοπτα γεγονότα, ο τουρισμός στην Ελλάδα αποτέλεσε πάντοτε σημαντικό τομέα επενδύσεων, απασχόλησης, ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων, εκσυγχρονισμού και πρωτοτυπίας. Τα τελευταία χρόνια έχει αναγορευθεί σε τομέα-στυλοβάτη και πιο πρόσφατα σε **«ατμομηχανή»** της ελληνικής οικονομίας. Η τουριστική ανάπτυξη ως κεντρική στρατηγική των εκάστοτε κυβερνήσεων εντάσσεται στον ευρύτερο σχεδιασμό πρωτίστως, όπως προκύπτει, για προσπορισμό αυξημένων προσόδων και δευτερευόντως για την άμβλυση περιφερειακών ανισοτήτων, ή την ενίσχυση παραγωγικής παραπληρωματικότητας. Συχνά παραμελείται η περιβαλλοντική αναβάθμιση και προστασία, ενώ προβλήματα υπάρχουν και όσον αφορά τον σεβασμό προς τον πολιτισμό και την έννοια της «κληρονομιάς». Παγιώνεται έτσι η εντύπωση ότι υπερισχύει η εργαλειακή χρήση και αντιμετώπιση του τουρισμού, που υπερτονίζει την άμεση εισπρακτική λειτουργία του με κατάφωρη συχνά καταστρατήγηση κανόνων και νομοθεσίας. Η επιμονή να εστιάζεται το ενδιαφέρον των μελετητών μόνο στις άμεσες, ή πολύ πρόσφατες, εξελίξεις δεν ευνοεί τη διερεύνηση ούτε την ανάδειξη εναλλακτικών στρατηγικών. Η περιορισμένη αυτή οπτική οφείλεται και στην απουσία ιστορικής προσέγγισης και εποπτείας. Οι σημερινές συνθήκες, για παράδειγμα, δεν εξετάζονται σε βάθος χρόνου ώστε να παρουσιάζονται ως συνέχεια ή τομή παλαιότερων μορφών, ενώ πολλά χαρακτηριστικά αγνοούνται ή αναφέρονται αποσπασματικά. Η μελέτη των αλληλεπιδράσεων τουρισμού και άλλων τομέων ή φαινομένων βρίσκεται ακόμη σε εμβρυακό στάδιο. Η ιστορία ωστόσο μπορεί να εντοπίσει μεταβολές στη διαδικασία και πορεία της 1ης και 2ης παγκοσμιοποίησης, στην τεχνολογική επανάσταση στον τομέα των μεταφορών (σιδηρόδρομος, ατμοπλοΐα, αεροπορία), στην άλλοτε σταδιακή και άλλοτε ταχεία

ώσμως πολιτισμών μέσω της εξάπλωσης του ταξιδιού και της επικοινωνίας· και, πιο πρόσφατα, στις προσπάθειες να διατηρείται η περιβαλλοντική ισορροπία. Παραμένει επίσης ελλιπής ακόμη σήμερα η μελέτη της σχέσης του τουρισμού με εξειδικεύσεις της ιστορίας, π.χ. την πολιτική, τη διαδικασία αποικιοποίησης, τον πόλεμο, τη διπλωματία κ.ά. Σε όλους αυτούς τους τομείς, η εμπλοκή του τουρισμού είναι αδιαμφισβήτητη και έχει ήδη αρχίσει να διερευνάται σε χώρες όπου τα στεγανά στις ιστορικές σπουδές χαλαρώνουν.¹ Στα κείμενα του βιβλίου παρουσιάζεται με συντομία η ιστορία του ελληνικού τουρισμού στη μακρά διάρκεια ώστε να αποτυπωθεί, αποσαφηνιστεί και περιοδολογηθεί η εξέλιξη του φαινομένου. Σε δεύτερο στάδιο επιχειρείται η διερεύνηση της εξέλιξης μέσα από τη δράση βασικών συντελεστών, όπως η ιδιωτική πρωτοβουλία και η κρατική παρέμβαση, καθώς οι δύο αυτοί παράγοντες ή πόλοι σφράγισαν ανεξίτηλα τη διαχρονική φυσιογνωμία του.

Μελέτες

Μια απλή επισκόπηση της παραγωγής ιστορικών μελετών για τον τουρισμό στην Ελλάδα επιβεβαιώνει το κενό που υπάρχει για περιόδους πριν από τον 20ό αι., ενώ περιορισμένη υπήρξε η εκπόνησή τους και για τον περασμένο αιώνα. Σαφέστερη στροφή υπήρξε στη δεύτερη δεκαετία του 21ου αι., καθώς φαίνεται πως με την ευκαιρία της προετοιμασίας για τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 εκδηλώθηκε ενδιαφέρον και αναλήφθηκαν πρωτοβουλίες με κρατικές και άλλες επιχορηγήσεις, μέσω του ΕΟΤ ή άλλων οργανισμών, για τη συνοπτική κατά κανόνα και εκλαϊκευτική αφήγηση πληροφοριών. Οι περισσότερες αφορούσαν τους Ολυμπιακούς Αγώνες στην αρχαιότητα και την αναβίωσή τους το 1896. Παράλληλα άρχισε να εκδηλώνεται ενδιαφέρον από την ακαδημαϊκή κοινότητα, χωρίς ωστόσο να υπάρξει ευρύτερος σχεδιασμός ή χρονοδιάγραμμα για την εκπόνηση συστηματικών π.χ. συγκριτικών ερευνών στα ελληνικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που θα ενίσχυαν συνεργασίες με ξένα πανεπιστήμια.² Στις επόμενες σελίδες αναφέρονται λεπτομερέστερα οι μελέτες που έχουν εκπονηθεί τα τελευταία χρόνια.

Ευρετήριο

Κύρια Ονόματα και Οργανισμοί

Andersen, Hans Christian 150-151
Baedeker, Karl (Βέδεκερ/Μπιαίδεκερ) 60, 63
Boissonas, Frederic 50, 61, 63, 88, 192
Bordone, Benedetto 72-73
Bourquelot, F. 102
Buondelmonti, Cristoforo 73
Christian, Hans 149-150
Coronelli, Vincenzo 72
Coubertin, Βαρώνος de 191
Craxton, John 51
Deschamps, Gaston 161, 164, 166
Durrell, Laurence 51
Eynard, Jean-Gabriel 145
Fermor, Patrick Leigh 50, 51
Gärtner, Friedrich von 149-150, 155
Guttman, Bernhard 185
Hartmann, ζεύγος 149
Klenze, Leo von 149-150
Le Corbusier (Charles-Édouard Jeanneret-Gris) 89
Manatt, James Irving 85
Mousson, Albert 163
Murray, John 42, 59, 60
MUVITUR, μουσείο 29, 30
Nungovich, G. 191
Osten, Prokesch von 151
Salmon, Brainerd P. 109, 110
Schaubert, Edvard 149-150
Schliemann, Heinrich 156
Schmidt, Rudolph 193

Smith, Michael Llewellyn 50
Spon, Jacob 74
Thomas Cook & Son/ Thomas Cook's Houses 62, 98, 99, 116, 186
Tournefort, Joseph Pitton de 52, 74-78
Treiber, Heinrich 151
UNESCO 137
Weiler, Vilhelm von 149-150
Wheler, George 74
Ziller, Ernst 149-150, 159, 167
Αβέρωφ, Γεώργιος 159
Αδελφότης Ξενοδόχων Αθηνών-Πειραιώς 186-187
Αθηνογένους, Ιωάννης και Στέφανος 194
Αλή Πασάς 43, 46, 92
Αμερικανική επιστημονική επιτροπή/Σχέδιο Μάρσαλ 134
Αμερικανικό Επιμελητήριο 110, 142
Αρχαιολογική Εταιρεία 53
Αρχαιολογική Υπηρεσία 143
Αρχαιολογικό Μουσείο 53, 143, 149
Ασδραχάς, Σπύρος 90
Αυστριακός/ή Λόυδ 103, 152
Βασιλόπουλος, Μάριος 66
Βασιλοπούλου-Μαντζαβελάκη, Ειρήνη 26, 29, 32, 66, 235
Βενιζέλος, Ελευθέριος 107-112
Βεντούρης, Γ. Κ 176
Βρετανικό Μουσείο 52
Βύρων, λόρδος (George Gordon Byron) 42-46, 58, 59, 92
Γαβριιλίδης, Βλάσιος 155
Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή 53, 83, 151, 155
Γενική Γραμματεία Τουρισμού 212
Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο 54, 87
Γκιόλμαν, Μιχαήλ 98
Γκιολμάς, Παναγιώτης/Γραφείο Γκιόλμαν 91, 98-101, 116
Γκιολμάς, Σπυρίδων 99
Γουλανδρή, Βασίλης και Ελίζα 28
Γραφείο Εποπτείας και Επιθεωρήσεως Ξενοδοχείων 108
Δήμας, Ιωάννης, Μιχάλης και Κώστας 171, 193
Δημητρίου, Αντώνης 155
Διοίκηση Οικονομικής Συνεργασίας Ελλάδος-ΗΠΑ (Δ.Ο.Σ.) /Σχέδιο Μάρσαλ 207, 212
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (ΕΤΕ) 124, 126, 168, 176, 191, 194, 196, 197, 201, 202, 209, 214-216
Εθνικός Σύνδεσμος Αναπτύξεως Περιηγητισμού 108

Ειδική Αποστολή Οικονομικής Συνεργασίας/Σχέδιο Μάρσαλ 206, 207
Ελευθεριάδης, Στρατής (Τεριάντ) 88
Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως (ΕΤΒΑ) 209
Ελληνικό Μουσείο Τουρισμού 8, 29, 32, 136
Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ) 12, 24, 25, 63, 109-112, 121-122, 124, 126, 129, 139, 142, 177, 193, 194, 197, 200, 201
Εμπειρικός, Λεωνίδας 88-89
Εμπορική Τράπεζα 29
Επαγγελματικών Επιμελητήριον Τουριστικών Ξενοδοχείων 202, 203
Επιμελητήριο/α εμπορικό/ά 109, 142, 202
Επιμελητήριο Τουριστικών Ξενοδοχείων της Ελλάδος 203
Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων 200
Επιτροπή Τουρισμού/ΟΟΣΑ 132
Ευαγγελίδης, Τρύφων Ε. 56, 178
Ζαχαρίου, Αλέξανδρος 169
Ζερβού, οικογένεια 176
Ζωγράφος, Δημήτρης 93
Ίδρυμα Αικατερίνη Λασκαρίδη 29
Ιωαννίδης, Ηρακλής 88-89
Ιωάννου, Δάκης (συλλογή) 28
Καζάλνς/ Caselli 149
Καϊρείος Βιβλιοθήκη 66, 81, 236
Καϊρης, Θεόφιλος 80, 82
Καλκάνης, Δημήτριος και Βασίλης 194-196
Καλοκαιρινός, Μίνως και Λυσίμαχος 105
Καποδίστριας, Ιωάννης 145
Καραδόντης, Πέτρος και Αθανάσιος 201, 202, 213
Καραθανασόπουλος, Κ. 149-150, 167
Κασσαβέτης, Αλέξανδρος 109-110
Κέντρος, Σάββας 150, 155-156, 161, 189, 190-191, 256
Κλεάνθης, Σταμάτης 149-151
Κοινωνία των Εθνών 117, 120, 122, 197
Κτηματική Τράπεζα 202
Λάμψα, Παλμύρα/ Palmyra Palfroy 184
Λάμπας, Ευστάθιος 26, 116, 156, 160, 167, 184, 189, 190-194, 199
Λαογραφικό Μουσείο 29, 66
Λέκκας, Ν. Γ. 129, 140-141
Λέσχη Αυτοκινήτου 177
Λιακόπουλος, Κ. 193
Λιακόπουλου, οικογένεια 176
Λούβρο, Μουσείο 45, 53

Λουδοβίκος Α΄, της Βαυαρίας 145
Μάνου, Ασπασία 172
Μαντζαβελάκης, Μιχάλης 29
Μελάς, Κ. 200-201
Μεταξάς, Ιωάννης 57, 126, 169
Μετζελόπουλος, Α. 206
Μουσείο Λαογραφίας και Χριστιανικής Τέχνης 29, 32, 66
Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Γουλανδρή 28
Μουσείο Τουρισμού 32
Μπενάκης, Εμμανουήλ 159
Νταβίντωφ, Βλαδίμηρος 147-148, 156
Ξενία, ξενοδοχεία 138
Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο της Ελλάδος (ΞΕΕ) 193, 203, 206, 213
Οβίδιος 71
Οθωμανική Τράπεζα 159
Όθωνας Α΄ 47, 141, 145, 152
Όμηρος/ομηρικά έπη 36, 71, 85, 87
Οργανισμός Ξενοδοχειακής Πίστεως (ΟΞΠ) 175, 177, 203, 205-209, 212-215
Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) 132
Οργανισμός Πανελληνίου Ενώσεως Τουριστικών Ξενοδοχείων 203
Οργανισμός Τουριστικής Πίστεως 209
Οργανισμός Χρηματοδοτήσεως Οικονομικής Αναπτύξεως (ΟΧΟΑ) 202
Ορειβατικός Σύλλογος 177
Πανελλήνιος Σύνδεσμος Γραφείων Ταξιδίων, Τουρισμού και Μεταναστεύσεως 111
Παυσανίας 41, 70, 124
Πεζοπορικός Σύνδεσμος 177
Περιηγητική Λέσχη 111, 177
Πεσματζόγλου, Ιωάννης 159, 166-167
Πετρακόπουλος, Θεόδωρος 189, 192-193
Πλίνιος 41, 68-70, 72, 74, 75
Πλούταρχος 85, 87
Πολέμης, Σταμάτης 111
Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς 28
Ρέτσος, Ιωάννης 131
Ρούσσος, Κωνσταντίνος 172
Σικελιανός, Άγγελος και Πάλμερ, Εύα/Δελφικές Γιортές 57
Σκουλούδης, Στέφανος 156, 159
Σκυλίτσης, Παύλος 191
Σταύρος, Γεώργιος 145, 151
Στράβων 41, 69-70, 74, 75
Συγγρός, Ανδρέας 155-156, 159, 162

Σύλλογος Δραγουμάνων Αθηνών (Société des Couriers d' Athènes) 96
Σύνδεσμος Ελληνίδων στον Τουρισμό 29, 136
Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) 131
Σύνδεσμος Μαγειροϋπαλλήλων 187
Σφυρόερας, Βασίλειος 89
Σχολή Ξεναγών 109, 121
Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών 122, 194
Τερτίπης, Κ. 181
Τράπεζα Αθηνών 167, 171, 197
Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως 209
Τράπεζα Πειραιώς/Όμιλος 28
Τράπεζα της Ελλάδος 214, 215
Τρικούπης, Χαρίλαος 49, 53, 158, 169
Τσελεμεντές, Νικόλαος 168
Τσιώμος, Κωνσταντίνος 173-174, 201
Υπηρεσία Δανείων Τουριστικής Πίστεως 209
Υπηρεσία Μελετών και Χρηματοδοσιών 174, 199, 202, 211
Υπηρεσία Ξένων και Εκθέσεων 63, 68, 107, 108, 140
Υπηρεσία/ Οργανισμός Δανείων Τουριστικής Πίστεως 209
Υπουργείο Τουρισμού 24
Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης 112
Υφυπουργείο Τύπου και Τουρισμού 112
Φεράλδης, Φραγκίσκος 151-152, 159
Φιλόξενος Εταιρεία 107, 164
Φράγκου, Ευστράτιος Γ. 203, 204
Χάνσεν, Θεόφιλος/Hansen, Theophil Edvard von 149-150, 152, 155

Όροι και Τοποί

Dilettanti 40, 51
Grand Hotels 137, 157, 158
Αγγλική κατοχή/Επτάνησα 144
Αγροτική παραγωγή/γεωργία 15, 84, 114, 120, 121, 127, 128, 143, 185
Αγροτουρισμός 17, 27, 128
Άδηλοι πόροι 13
Αθήνα 23, 26, 29, 39, 46-47, 51-54, 60, 62-64, 91, 93, 94, 96, 97, 99, 101, 116, 122, 125, 141-151, 153, 154, 156-158, 160, 162-164, 166, 167, 175, 176, 185, 187, 188, 191, 199, 200, 210
Αίγυπτος/Αιγυπτιώτες 41, 42, 47, 57, 60, 152, 167-169, 171-172, 180, 181, 191
Αιδηψός, λουτρά 58, 123, 124, 127
Αιόλου, οδός/ Αθήνα 149, 151
Ακρόπολη 45, 47, 52, 53, 96, 147, 151, 152

Αλεξάνδρεια/Αίγυπτος 41, 42, 75, 157, 160, 166-168
Ανακαίνιση/σεις 156 (ξεν. Μεγάλη Βρετανία), 175 (ανάκτορα), 204, 209
Ανακύκλωση 16
Ανάπτυξη, οικονομική/τουριστικός κλάδος 11, 24, 27
Ανασυγκρότηση, οικονομική 25, 32, 207, 209, 215
Αναψυχή 8, 13, 14, 17, 30, 38, 39, 57, 81, 82, 85, 106, 116, 122, 123, 125, 161, 166,
168, 177, 182, 200, 205, 219, 220
Άνδρος 26, 32, 54, 65-90, 111, 182, 236
Αποστολές επιστημονικές (ευρωπαϊκές) 51, 58, 69, 74, 122
Αρκαδία 41, 42
Αρχαιότητες, παράδοση/προστασία 53, 137
Αρχαιοφιλία 37, 38, 41, 47, 53, 58, 144
Αστική ανάπτυξη 26, 143, 151, 169, 177, 189
Αυστρία/αυστριακοί 13, 54, 114, 115, 193
Βαλκανικοί Πόλεμοι 55, 62, 116, 119
Βενιζελισμός/βενιζελικός εκσυγχρονισμός 31, 88, 107-129, 186, 187, 192
Βιομηχανία φιλοξενίας 8, 14, 23-27, 35, 57, 66, 119, 121, 132, 133, 136, 139-146,
148, 150, 153, 154, 165, 177, 183, 184, 186-188, 198, 216, 217
Βιομηχανικές υποδομές/Συμφωνίες Ανασυγκρότησης-σχέδιο Μάρσαλ 35, 36, 117,
134, 203, 205-207
Βιομηχανική Επανάσταση 37, 38, 113
Βιομηχανική πίστη 202, 211
Βραχυχρόνια μίσθωση (rbnb) 21
Βρετανική Αυτοκρατορία (βλ. Μεγάλη Βρετανία)
Βρετανική επιστημονική αποστολή 51, 52, 54
Βυζάντιο 140
Γαλλική Επανάσταση 38, 113
Γαλλική επιστημονική αποστολή 53, 74, 56
Γερμανία, Γ' Ράιχ/ τουριστική πολιτική 117, 118, 129
Γραφειοκρατία 21, 46, 58, 127, 143-146, 150, 153
Γυάρος 69-70, 83
Γυναικεία επιχειρηματικότητα 32, 49, 146, 147, 155, 166, 181, 183, 184, 186, 190,
204, 220
 ξενοδοχία 49, 181, 183, 184, 190, 194, 204, 220
Γυναίκες 183
Δάνεια της Ανεξαρτησίας 153
Δανειοδότηση, επιχειρήσεις 175, 196, 197, 202, 203, 215
Δανειολήπτης/ες 167, 170, 174, 177, 201, 211, 213, 214, 217
Δανεισμός, κρατικός 120, 140, 192
Δελφοί 41, 43, 46, 47, 51, 53, 96, 111, 145, 155, 161, 162
Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος 31, 35, 36, 50, 58, 113, 117, 126, 133, 134, 136, 171,
178, 181, 183, 197, 207, 216

Δήλος 53, 69, 74, 75, 83
Διακοπές 22, 35, 113, 118, 121, 127, 172, 174, 177, 182, 188, 205
Διασποράς, Ελληνισμός της 13, 31, 48, 115, 116, 119, 123, 134, 135, 142, 153, 154, 158, 160, 161, 167, 169, 188, 192
Δικτατορία Μεταξά 128
Δικτατορία Πάγκαλου 108
Δολάριο/α (συνάλλαγμα) 202, 203, 210
Δραγουμάνος/οι (guide, dragoman) 31, 46, 49, 91-106, 143, 145, 154, 162, 178
Δύση/Μεγάλες Δυνάμεις 31, 41, 71, 74, 90, 91, 100, 144, 163, 205, 209
Δωδεκάνησα 60, 178
Εθνικισμός 140, 164
Εκδόσεις 26, 42 (λόρδος Βύρων)
Εκθέσεις, επιστημονικές, κλαδικές, επιχειρησιακές/ΕΤΕ 187, 196, 202, 204, 211, 215
 καλλιτεχνικές/προϊόντων 28, 51, 109, 142, 157, 160, 167, 236
 οικονομικές/ΟΟΣΑ 132
Εκπαίδευση/κατάρτιση 7, 18, 21, 27, 30, 121, 122, 132, 142, 187, 188, 191, 219
Εκσυγχρονισμός, οικονομικός/κοινωνικός 25, 18, 62, 64, 115, 158
 υποδομές 156, 157, 188, 192, 216
Ελβετία 25, 29, 43, 44, 59, 60, 63, 114, 115, 118, 137, 167, 216
Εμφύλιος 32, 35, 36, 89, 117, 121, 134, 171, 183, 212
Έπαυλη Καζούλη 169
Επιχειρηματικές επενδύσεις/τραπεζικές χορηγήσεις 119, 133, 143, 145, 147, 170-172, 174, 175
Επιχειρηματικότητα 14, 15, 19-28, 56, 62, 91, 101, 111, 114, 115, 121, 125, 131-135, 145, 146, 170, 172, 181, 188-197, 211, 217, 218, 220
Επιχειρήσεις βιομηχανικές/μεταποιητικές 14, 15, 19, 20, 25, 26, 28, 39, 114, 118, 120, 154, 159, 194, 209
 μικρομεσαίες 20, 131, 132
 τουριστικές 15, 17, 20-21, 62, 97, 106, 108, 115, 117, 132
Έρευνα, επιστημονική/τεκμηρίωση 7, 8, 11, 12, 15-17, 25-33, 36, 38, 66, 67, 84, 85, 101, 113-115, 117, 122, 125, 132, 134, 135, 137, 140-141, 147, 177, 188, 192, 215, 220
Ζάκυνθος 52, 92
Ζαχαράτου, ζαχαροπλαστείο 159
Ήπειρος 42, 46, 60, 119, 137, 165
Θερμαλισμός 57, 126, 127, 168
Θεσσαλία 49, 116, 119, 161, 162
Θεσσαλονίκη 26, 153, 165
Θρησκευτικοί πόλεμοι, Ευρώπη 73
Ιαματικά κέντρα/λουτρά 55, 57, 118, 119, 137, 152, 168, 182, 197, 209
Ιόνια Νησιά 46, 163

Ιστορία, επιχειρήσεις 7, 8, 24-28, 30, 32, 33, 131, 132, 135-139, 206, 216
Ιταλία 13, 25, 29, 38, 40, 43, 44, 46, 48, 49, 54, 82, 101, 104, 110, 113, 115, 118, 142,
144, 148, 157, 163, 178, 179, 181, 216
Ιταλοκρατία (Ρόδος) 128, 178-180
Ιωάννινα 51, 110, 201
Καβάλα 165
Καθολική Εκκλησία 76-78
Μονές 75, 77, 80, 82, 85, 102, 141, 162, 163, 178, 180
Ναοί 48, 53, 75, 78, 79, 82, 90
Καινοτομία/ες 14, 22, 40, 60, 64, 79, 89, 106, 136, 138, 167, 187, 190-192, 194
Καμένα Βούρλα (Λουτρά του Ηρακλέους) 46, 124, 126, 199
Καπνικαρέα/ Αθήνα 156
Καταλύματα 49, 55, 61, 62, 85, 92, 95, 115, 132, 136, 138, 139-158, 161-163, 169,
170, 177, 178, 180, 181, 184-186, 200, 214, 216, 217
Κατοχή 35, 113, 117, 121, 126, 134, 175, 183, 184
Κέρκυρα 46, 51, 55, 92, 119, 141, 144, 153, 161, 163
Κηφισιά 122, 169-175, 199, 201, 217
Κινήματα ιδεών 38, 39, 51, 79, 220
Κλαυθμώνος, πλατεία/ Αθήνα 151
Κληρονομιά, πολιτιστική/ιστορική 11, 13, 18-19, 23, 24, 27, 28, 30, 38, 79, 137, 205,
207, 219
Κοινή γνώμη 42, 45, 49, 53, 62-63, 164
Κολωνάκι-Δεξαμενή 29
Κόρινθος/ διώρυγα 41, 45, 96
Κράτος, κρατική πολιτική 13, 22, 24, 25, 30, 63, 107, 111, 115, 124, 128-129, 133,
134, 139, 140, 149, 178, 181, 186, 192, 198, 199, 219
Κρήτη 16, 33, 51, 55, 60, 101-106, 111, 119, 165, 166, 186, 199
Κρήτη/περιηγητές 101-105, 134, 137
Κρητική Επανάσταση 105
Κριμαϊκός Πόλεμος 154
Κρίση, οικονομική/ διεθνής 110, 114-120, 133, 154
Ελλάδα 13, 21, 22, 49, 57, 152
Κρουαζιέρα 17, 42, 88-89, 96, 104
Κυκλάδες 32, 47, 54, 65, 67, 69, 70-72, 74, 81, 83-85, 87, 88, 89
Κυψέλη/Αθήνα 154-155
Κωνσταντινούπολη 43, 47, 52, 72, 74, 78, 81, 93, 87, 152, 155, 156, 159, 169
Λαογραφία 57, 137
Λαύριο 47, 70, 85, 96, 164, 165
Λογαριασμός (ανοικτός) 214-215
Λογοτεχνία/λογοτέχνες 24, 28, 43
Λουτράκι, λουτρά 55, 56, 123, 124, 127, 152, 177, 185, 199, 241

Μεγάλη Βρετανία 25, 37, 46, 50, 51, 59, 73, 113, 116, 119, 137, 154, 163, 179, 189
Μεγάλη Περίηγηση (Grand Tour) 41, 42, 45, 49, 52, 59, 74, 91, 144, 157
Μέγαρο Αθηνογένους/ Αθήνα 159
 Βούρου/Αθήνα 159
 Δημητρίου/ Αθήνα 150, 155, 189, 191
 Μελά/ Αθήνα 159, 170
 Σκουλούδη/ Αθήνα 156, 159, 194
Μεσοπόλεμος 13, 31, 33, 36, 44, 55-58, 63, 113, 114, 117, 120, 123, 126, 131, 133-
 135, 142, 147, 159, 160, 179, 183, 186, 188, 189, 192, 198, 199, 216, 217
Μεσοπόλεμος/οικονομική κρίση 31, 111, 120, 121, 173, 182
Μεταξικό καθεστώς 31, 57, 126, 127, 128, 129, 209
Μηδικοί πόλεμοι 72
Μικρασιατική Εκστρατεία 117
Μικρασιατική Καταστροφή 57, 120, 140, 169, 175
Μυθολογία 38, 41, 44, 61, 68, 71, 83, 101
Μυκίνες 52, 98
Ναός του Διός 53
Νάουσα 165
Ναπολεόντειοι Πόλεμοι 38, 52, 73, 113
Νάπολη/Ιταλία 41, 148, 180
Ναύπλιο 98, 141, 151
Νεάπολη/ Αθήνα 150
Νέο Ηράκλειο/ Αθήνα 150
Νησιωτισμός 16, 22, 32, 36, 65, 80, 87, 89, 178, 183
Νοοτροπία/ες, ήθος 26, 39, 58, 144, 181-186, 192, 197
Νότινγχαμ, Σέργουντ/ Βρετανία 137
Ξενοδοχεία
 Albergo Nuono (Νέο Ξενοδοχείο) 144, 149
 Grand Hotels 137, 157, 158
 Hôtel d' Athènes 159
 Grand Hotel de Kifissia (πρώην ξενοδοχείο Μελά), 170
 Hôtel de Marseille 160
 Hôtel de Munich 156
 Hotel de Phalère (ή Grand Hotel de Phalère) 168
 King George 159, 194-196
 Loutraki Development Company Limited 111
 Miramare Palace, (αργότερα Carlton Hotel) 168
 St. George Lycabettus 29
 Ακροπόλ Παλάς 201
 Ακταίον 166-168, 197
 Απέργη 170, 174

Αττικόν, ξενοδοχείο 174
Εξέλσιορ 160, 173, 176
Ερύμανθος 168
Hôtel Minerva 159
Θεοξένια 170
Κοσμοπολίτ 194
Ματζέστικ 176
Μεγάλη Βρετανία 26, 116, 139, 141, 155-157, 159, 160, 161, 167, 184, 189, 191
Μέγας Αλέξανδρος 160
Μον Παρνές 26, 139
Μπάγκειον 160
Νέα Αγγλία 159
Ξενία, ξενοδοχεία 26, 138
Ξενίας Μέλαθρον 173, 176
Ξενοδοχείο Άρνη 184
Ξενοδοχείο Κουρτζή 119
Ξενοδοχείο Πύρνα 170
Ξενοδοχείο Ρούσσου 172
Ξενοδοχείο των Ξένων (Hôtel des Etrangers) 150
Ξενοδοχείο των Ρόδων 180
Όλυμπος Παλλάς 170, 173, 174, 201
Παλλάς 173, 174, 193
Πεντελικόν 170, 172
Ράμιλι 168
Σαλέ (chalets) 137
Σεμίραμις 170, 172, 174
Σέσιλ 170, 171, 174, 206
Σπλέντιτ 169
Χάι-Λάιφ 168
Ξενοδοχείο της Ευρώπης 149
Ξενοδόχοι 134, 135, 138, 176, 177, 181-186, 188-197, 216, 217
Ξενοδοχειακή πίστη 33, 171, 198-215
Ξενοδοχία 20, 32, 49, 57, 104, 115, 116, 121, 131-134, 143, 146, 158, 160, 167, 172, 177, 183-185, 188-192, 194, 197, 198, 204, 206, 209, 215-217, 220
επιχειρηματική έρευνα 33, 134-139, 159, 169, 170, 174, 194, 196, 201, 202, 211, 216, 217
ιστορική έρευνα και τεκμηρίωση 135-139, 140-146, 152-158
οργάνωση 26, 104, 186-188, 216
Οδηγοί, ταξιδιωτικοί 55-57, 59, 60, 61, 63, 95-97, 103, 108, 111, 124, 165
Οδηγός Baedeker 55, 56, 83, 165, 178
Οδηγός Murray 58-62, 71

Οδηγός Ταξιδιώτου 55
Οδοιπορικά/λογοτεχνία 50-51, 58, 59, 61, 74, 75, 79, 85
Οθωμανική Αυτοκρατορία 39, 42, 44, 45, 73, 74, 76, 82, 92, 102-104, 119, 142
Οθωμανική κατοχή 56, 101
Οικία Γιαννοπούλου 155
Οικία Δομνάδου, 151, 155
Οικονομία του διαμοιρασμού 15
Ολυμπία 41, 47, 52-54, 96, 145
Ολυμπιακά ακίνητα 23
Ολυμπιακοί Αγώνες 1896/1906/2004 12, 49, 50, 57, 62, 164, 166, 185-187, 191
Οργάνωση επιχειρησιακή 20, 31, 138, 139, 190, 192, 196, 198
Οργάνωση ταξιδίων 17, 19, 26, 39, 79, 95, 96
Οριενταλισμός/Ανατολή 31, 37, 38, 40, 42, 45, 46, 60, 71, 74-76, 79, 80, 83, 90, 114
Παράδοση/φιλοξενία 17, 25, 50, 58, 60, 62-63, 121, 128, 137, 138, 146, 153, 154, 180, 182
Πατησίων, οδός/Αθήνα 176, 201
Πάτρα 41, 46, 47, 92, 141, 144, 157, 161, 163, 185, 206
Πειραιάς 55, 83, 88, 151, 153, 172, 177, 213
Πελοποννησιακός Πόλεμος 72
Πελοπόννησος 41, 46, 51-53, 62, 112
Περιβάλλον κοινωνικό/πολιτιστικό 138
Περιβάλλον, αστικό 22
Περιβάλλον, φυσικό 16, 23, 169, 219
Περιβάλλον/ προστασία 11
Περιηγητές, περιηγητισμός 14, 17, 19, 29, 31, 32, 35-64, 50, 55-58, 85, 93, 115, 116, 119, 123, 124, 126, 140-144, 146-148, 150, 152, 154, 156-158, 160-165, 181, 184-187, 189, 192, 207, 209
Περιηγητική λογοτεχνία 58-63, 67, 93-95, 99
Πλατεία Ανακτόρων (βλ. Πλατεία Συντάγματος)
 Κοτζιά 151, 159-160
 Λουδοβίκου (βλ. πλατεία Κοτζιά)
 Ομόνοια 151, 159, 160, 194
 Συντάγματος 62, 99, 151, 155, 158-159, 176, 189, 194
Πομπηία/Ιταλία 41
Προάστια/Αθήνα 116, 153, 168
Προσφυγική κρίση (1922)/πρόσφυγες 116, 122, 140, 170, 199, 200, 205
Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος 107, 108, 113, 114, 117, 118, 133
Ρόδος 71, 129, 177-181
Ρομαντισμός 39, 43, 44, 79, 80, 88
Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία/ πολιτισμός 37, 38, 39, 41, 67-71, 123, 126, 142, 179
Ρώμη 38, 39, 41, 48, 68, 69, 92, 142

Ρωσική Επανάσταση 31, 118
 Ρωσοτουρκικός Πόλεμος 154
 Σαλέ (chalets)/Ελβετία 137
 Σάμος 75, 166
 Σιδηρόδρομος Αθηνών-Πειραιώς 152, 166, 169
 Σκάφη αναψυχής 167
 Σούνιο (Ναός του Ποσειδώνα) 45, 47, 70, 96, 164
 Σπάρτη 41, 47, 52
 Σταφιδική κρίση 119, 163
 Στρατηγική/κλαδική-επιχειρησιακή 11, 12, 24, 28, 117, 125, 127, 132-134, 170, 188-197
 Στύλοι του Ολυμπίου Διός/Αθήνα 151
 Συγκυρία, ιστορική/οικονομική 21-22, 24, 38, 116, 131, 172, 173, 178, 189, 192, 220
 Συλλογές/ λογοτεχνία 29, 48
 τέχνη 28-30, 45, 53, 54, 143
 Συνδικαλισμός/επαγγελματική οργάνωση 31, 186
 Συνθήκη της Λωζάννης 200
 Συντεχνίες/συντεχνιασμός 31, 136, 142, 187, 192
 Σύρος 47, 81, 84, 85, 144, 161
 Σχέδιο Μάρσαλ (Marshall) 22, 35, 58, 134, 206, 207, 210, 212, 215
 Ταξίδι, ταξιδιώτες 8, 12, 14, 15, 18, 23, 29, 32, 35-49, 52, 55-63, 66, 68, 69, 71, 73-76, 79-83, 87-89, 91-99, 101, 102, 104, 106, 108, 113, 116, 118, 126-128, 135, 136, 141-144, 146-148, 152, 154, 157-159, 162, 163, 165-177, 178, 181, 185, 186, 192, 200, 205, 216, 219, 220
 Ταξιδιωτικά γραφεία/ πρακτορεία 17, 18, 20, 30, 89, 91, 96, 98, 99, 104, 106, 109, 111, 116, 154, 155, 157, 165, 181
 Τέχνη/ καλλιτεχνική έκφραση 17, 24, 26, 28, 29, 38, 40, 41, 48, 51, 53, 60, 65, 66, 79, 83, 87, 88, 144, 180, 192
 Τουρισμός, ιαματικός 56, 57, 118, 119, 123-127, 167, 197, 199, 209, 214
 μαζικός 14, 16, 23, 46, 58, 59, 66, 116, 205
 πατριωτικός 55, 56, 119
 περιηγητικός 14, 19, 31, 35-37, 40-42, 44, 45, 48, 49, 51, 53, 56, 57, 59, 63-64, 66, 79, 116, 123, 137, 140, 142, 143, 148, 187, 189
 Τουριστικές πρόσοδοι 13, 23, 203
 ροές 13, 19, 110, 186, 207
 Τουριστικό προϊόν 16, 18, 41, 106, 115
 Τουριστικοί προορισμοί 7, 23, 27, 113, 122, 137, 181, 206, 209, 215
 Τουρκοβενετικοί πόλεμοι 80
 Τουρκοκρατία 90, 92, 140, 141, 144
 Τραπεζικές χορηγήσεις, δάνεια (βραχυπρόθεσμα, μακροπρόθεσμα, κίνησης) 168, 171, 174, 183, 195, 197, 199, 203, 204, 209, 211-215

Τραπεζική πίστη 120, 134, 138, 168, 170, 171, 173-175, 183, 188, 191, 197-199, 206, 207, 209, 211, 212, 214, 215, 217

Υπάτη 124, 127

Υποανάπτυκτες χώρες 35

Υποκατάστημα/τα, τράπεζες 167, 194, 215

Φάληρο/ Αθήνα 96, 99, 158, 166, 167, 199, 210, 217

Φιλελευθερισμός, πολιτικός/οικονομικός 39, 44, 48, 108, 165

Φιλελληνισμός (Greek Revival) 40-45, 47, 60, 66, 119, 140, 141, 142

Φιλοξενία 8, 17, 23-28, 30, 46, 49, 59, 62, 66, 95, 103, 107, 119, 121, 128, 131, 133, 135-137, 139-146, 148, 150, 153, 154, 156, 160-163, 165, 173, 177, 178, 183, 184, 186-191, 198, 216, 217

Φιλοξενία/γυναίκες 93, 146, 147

Φλωρεντία/Τοσκάνη-Ιταλία 38, 41, 69

Φοροαποφυγή 15

Φορολογία/φορολογικό καθεστώς 21, 73, 78, 86, 108, 117, 147, 153, 215

Φυσιογνωμία, ξενοδόχοι 181-186, 188

Φυσιογνωμία, τουριστικός κλάδος/προορισμοί 12, 15, 31, 33, 51, 67, 69, 90, 169

Φυσιολατρία 22, 55, 57, 95, 169, 177, 200

Φωτογραφική απεικόνιση/φωτογράφοι 48, 50, 61, 63, 67, 101, 107, 128, 192

Χάρτες, χαρτογράφοι 48, 50, 53-55, 61, 63, 66, 67, 69, 71-73, 81, 89, 101, 107, 128, 113, 183, 192

Χίος 166, 144

Χρεοκοπία-ες/στάση πληρωμών 13, 49, (1893) 50, (1932) 111, 116, 120, 176, 202

Χρηματοδότηση-επενδύσεις/τουριστικός κλάδος 28, 32, 124, 134, 146, 179, 205, 209, 211, 213, 214, 217

Χρηματοδότηση-χορηγήσεις/ ξενοδοχεία 33, 119, 126, 131-135, 138, 143, 147, 153, 166, 171, 174, 187, 189, 191, 199, 202-204, 216

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΨΗΦΙΔΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΕΚΔΟΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΡΚΥΡΑ-ECONOMIA PUBLISHING
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ALFA PACK Α.Ε.
ΣΕ 600 ΑΝΤΙΤΥΠΑ, ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2019